

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/429/2017
Rady Miejskiej Leszna
z dnia 30 marca 2017 roku

MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
na lata 2017-2020

Leszno, luty 2017

1.	Wstęp.....	4
2.	Charakterystyka zjawiska przemocy.....	5
2.1.	Rodzaje przemocy.....	5
3.	Przepisy prawne stosowane w sytuacjach występowania przemocy.....	6
4.	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Leszna.....	8
5.	Cel główny.....	8
5.1.	Cele szczegółowe.....	9
6.	Obszar działań.....	9
7.	Odbiorcy.....	10
8.	Realizatorzy.....	10
9.	Opis zadań	11
10.	Przewidywane efekty.....	13
11.	Wskaźniki.....	13
12.	Monitoring i sprawozdawczość.....	14
13.	Podsumowanie.....	14

1. Wstęp:

„Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą (...) albo nad małoletnim lub nad osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (...)” – art. 207 kodeksu karnego.

Przemoc w rodzinie, szkole czy na ulicy to obecnie powszechne zjawiska w naszym społeczeństwie. Sprzyja temu niż wartości autorytetów, osłabienie więzi rodzinnych, niewydolność wychowawcza rodziny, niedostatek (bieda), pozostawianie dzieci z ich własnymi problemami. Dodatkowo agresywne wzorce rozpowszechniają media, które zamiast potępiać negatywne postępowanie, często jej propagują.

Przemoc w rodzinie jest specyficzną formą przemocy. Zazwyczaj ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, jak również osoby starsze. Statystyki odnoszące się do przemocy domowej nie są jednak precyzyjne i nie oddają wielkości problemu, który często jest nieujawniony przez członków rodziny.

Ognisko domowe powinno cechować się bezpieczeństwem i wzajemnym szacunkiem, tam kształtuje się osobowość oraz system wartości, dlatego też zadaniem państwa jest objęcie wsparciem ofiar przemocy, jak również podjęcie bezwzględnych działań wobec sprawców, aby przemoc nie powtarzała się.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy:

Przemoc jest zjawiskiem społecznym występującym nie tylko w rodzinie, ale również można ją zaobserwować w grupach rówieśniczych, w szkołach, na ulicy, na stadionach; może być również związana z uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Wspólnym mianownikiem wszystkich tych zjawisk związanych z przemocą jest dążenie do podporządkowania sobie i wykorzystania słabszej strony przez silniejszą.

2.1. Rodzaje przemocy:

Zjawisko przemocy domowej, ze względu na sposób, w jaki demonstrowane są zachowania sprawców przemocy oraz obszar funkcjonowania ofiary, w obrębie, którego dokonuje się przemoc może przybierać różne formy:

- a) **przemoc fizyczna** polega na używaniu fizycznej siły w celu wymuszenia określonego postępowania (lub ukarania za złamanie reguł ustalonych przez sprawcę), wywołania lęku; odprowadzenia własnych, trudnych emocji (gniew, frustracja, niezadowolenie);
- b) **przemoc psychiczna** to bardzo szerokie spektrum działań i zachowań uruchamianych przez sprawcę celowo, nakierowanych na zmianę przekonań, nastawienia czy światopoglądu, a także zmianę potrzeb, ocen, uczuć, postaw ofiary tak, by osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy, pod jego pełną kontrolą. Tego typu przemoc koncentruje się na uzyskaniu psychologicznej dominacji nad ofiarą;
- c) **przemoc seksualna** polega na wymuszaniu niechcianych i nieakceptowanych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;

d) przemoc ekonomiczna to działania zmierzające do całkowitej finansowej zależności ofiary od sprawcy

Przemoc domowa zazwyczaj jest procesem i w wielu przypadkach trwa nawet kilkanaście lat. Znęcanie ma tendencję do powtarzania się. Cykl przemocy składa się na ogół z trzech faz:

- **fazy narastającego napięcia** - wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych
- **fazy ostrej przemocy** - wybuch gniewu i rozładowania agresji
- **fazy miodowego miesiąca** - faza skruchy sprawcy, bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy.

3. Przepisy prawne stosowane w sytuacjach występowania przemocy:

Uregulowania prawne dotyczące problemu przemocy znalazły odzwierciedlenie w bardzo wielu dokumentach o znaczeniu strategicznym m. in.:

- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000r.
- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993r.
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220(INI))
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20.11.1989r. ratyfikowana przez Prezydenta Polski na mocy ustawy z dnia 21.09.1990r.

Ponadto problem przeciwdziałania przemocy w rodzinie regulują przepisy szczegółowe, w tym:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy

w rodzinie

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji
- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych

Założenia niniejszego programu są integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Lesznie.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie”. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.” „Niebieska Karta” dokumentuje sytuację, pokazuje skutki i stanowi ważny dowód w sprawie karnej o znęcanie się.

4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Leszna:

Na terenie miasta Leszna przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania spowodowały zmiany świadomości społecznej, przyczyniły się do większej gotowości osób dotkniętych przemocą do ujawniania tego zjawiska. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie miasta Leszna na lata 2017 - 2020. Zawiera on: podstawy prawne działania, zasady działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców naszego miasta.

5. Cel główny:

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ma on za zadanie również ograniczyć wymiar kwestii i następstw przemocy domowej. Ważne jest również podejmowanie całościowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukację osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

5.1. Cele szczegółowe:

- szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- zorganizowane działanie w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i udostępnienie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy poprzez propagowanie ulotek, plakatów, organizowanie pogadanek i spotkań tematycznych m.in. w szkołach
- propagowanie prawidłowych metod wychowawczych, postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie, nawiązywania pozytywnych relacji między członkami rodziny
- oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy
- usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie oraz ujednolicenie procedur postępowania

6. Obszary działań:

- a) Profilaktyka – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych,
- b) Edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach wsparcia,
- c) Interwencja – zaprzestanie przemocy, ochrona ofiar, odseparowanie i oddziaływanie na sprawców,

- d) Wspieranie – zapobieganie samotności i bezsilności u ofiar przemocy, uświadomienie praw i możliwości rozwiązywania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

7. Odbiorcy programu:

- a) osoby dotknięte przemocą w rodzinie: dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze,
- b) osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- c) świadkowie przemocy,
- d) przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin,
- e) społeczność lokalna,

8. Realizatorzy programu:

Działania odnoszące się do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób poszkodowanych powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie miasta Leszna, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy i współdziałania między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze.

Podstawowe instytucje to:

- Zespół Interdyscyplinarny
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
- Biuro ds. Uzależnień
- Organizator Pieczy Zastępczej
- Jednostki organizacyjne miasta Leszna
- Placówki opieki zdrowotnej
- Policja, Prokuratura, Sądy

- Organizacje pozarządowe
- Media

W pracy zespołowej konieczne jest przyjęcie następujących zasad:

- interdyscyplinarności – wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie muszą być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji, priorytetowa jest współpraca zespołowa.
- kompleksowości – przemoc jak zjawisko złożone i wieloaspektowe, taka też powinna być udzielana pomoc.

9. Opis zadań:

Zadanie 1

Okresowe diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Lesznie:

- zebranie szczegółowych informacji na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie,
- zbadanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie,
- ocena skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą,
- określenie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Biuro ds. Uzależnień, Policja, Prokuratura, Sąd, Organizator Pieczy Zastępczej, Organizacje pozarządowe, Placówki opieki zdrowotnej,

Zadanie 2

Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie poprzez:

- kampanie społeczne i informacyjne na temat przemocy w rodzinie, a także propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich,

- spotkania, debaty, materiały informacyjne.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Biuro ds. Uzależnień, Organizacje pozarządowe, Media

Zadanie 3

Szkolenie służb społecznych, opracowanie i wdrażanie procedur, standardów współpracy instytucji i organizacji.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Organizacje pozarządowe

Zadanie 4

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez:

- interwencję kryzysową,
- poradnictwo pedagogiczno- psychologiczne,
- poradnictwo prawne,
- poradnictwo socjalne,
- mediacje rodzinne,
- terapie indywidualne i grupowe,
- edukację w zakresie przysługujących praw i uprawnień,
- rzecznictwo interesów,
- pomoc w załatwianiu spraw życia codziennego,
- zapewnienie schronienia i podejmowanie działań mających na celu pozostawienie ofiary w miejscu zamieszkania a odizolowanie sprawcy,
- wsparcie dla dzieci dotkniętych przemocą poprzez zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci w tzw. Niebieskim Pokoju Przesłuchań,

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Biuro ds. Uzależnień, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Organizator Pieczy Zastępczej, Placówki opieki zdrowotnej, Organizacje pozarządowe

Zadanie 5

Działania wobec osób stosujących przemoc:

- izolowanie sprawców od ofiar, w tym nakaz opuszczenia lokalu, zakaz zbliżania się sprawcy do ofiary,
- opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,

Realizatorzy: Organizacje pozarządowe

10. Przewidywane efekty:

- ograniczenie skali przemocy,
- zmniejszenie psychospołecznych skutków przemocy w rodzinie,
- poprawa komunikacji w rodzinie i umiejętności rozwiązywania konfliktów,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje policji podejmowane są wielokrotnie,
- zmiana społecznego postrzegania przemocy w rodzinie,
- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z rodzinami dotkniętymi przemocą,
- doskonalenie systemu wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą,

11. Wskaźniki:

- liczba procedur działania,
- liczba zgłoszeń przemocy,
- liczba Niebieskich Kart,
- liczba programów/projektów i ich uczestników,
- liczba szkoleń i ich uczestników,
- liczba udzielonej pomocy według jej rodzajów,
- liczba osób zgłaszających się po pomoc,

- liczba opracowanych indywidualnych planów pomocy,
- liczba posiedzeń Grup Roboczych,
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba ulotek i plakatów, kampanii społecznych i stron internetowych,

12. Monitoring i sprawozdawczość:

Program monitorowany będzie corocznie, a dane uzyskane z monitoringu pozwolą na proces ewaluacyjny. Podmioty realizujące Program raz na rok będą dokonywały analizy jakościowej i ilościowej wykonywanych zadań.

13. Podsumowanie:

W związku z powyższym niezbędne jest przyjęcie szeroko rozumianego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego wykonanie powinno pozytywnie wpłynąć na polepszanie się poczucia bezpieczeństwa życia codziennego rodzin. Należy podkreślić, iż program będzie przydatny pod warunkiem, że działania w nim zapisane będą konsekwentnie realizowane przez instytucje i organizacje mające w zakresie swoich obowiązków podejmowanie działań prewencyjnych i pomocowych dotyczących przemocy w rodzinie.